

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *Milli Eğitim Bakanı Yusuf TEKİN* tarafından Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim
01.10.2024.

Nevroz UYSAL ASLAN

Şırnak Milletvekili

Milli Eğitim Bakanlığının mesleki eğitim merkezi (MESEM) uygulamasıyla okuldan koparılan lise çağındaki çocuklar devlet eliyle patronlara ve sermayeye ucuz işçi gücü olarak çalıştırılmaktadır. MESEM'ler eliyle fabrikalarda, sanayide çalıştırıl(a)mayan 12-13 yaşındaki çocuklar için yaz döneminde okullara işletmeler zanaat atölyeleri adı altında girerek yasal bir zemin kazanmış oldu. Liselerde MESEM'ler ile devam çocuk işçiliği, zanaat atölyeleriyle ortaokullara kadar inerek yeni bir boyut kazandı. MEB'in bu yıl pilot uygulama olarak 10 ilde 196 okulda pilot uygulama ile yaz döneminde hayata geçirdiği Mesleki Eğitimi Merkezi (MESEM)'e gönderemediği en az 7. sınıf öğrencileri için uygulamaya koyduğu zanaat atölyeleri, ilerleyen süreçte tüm illerde kurulacak.

Mesleki eğitime yönelik "Beceri Geliştirme Programı" adıyla yeni bir uygulamayı hayata geçireceğini duyuran MEB, meslek liselerinde yürütülecek "zanaat atölyeleri" olarak da anılan yeni uygulama ile ortaokul öğrencilerinin de temel becerilerinin erken yaşta geliştirilmesini hedeflemekte. Yeni program ile öğrencilerin erken dönemde temel mesleki becerilerini keşfetmeleri ve kazanmaları, akademik ve mesleki başarılarını arttırmaları, geniş kariyer seçeneklerine sahip olmaları, iş hayatına uyumlarının kolaylaştırılması ve yaşam boyu öğrenme felsefesinin aktarılmasının amaçlanmaktadır. Beceri Geliştirme Programı'na, resmî ve özel örgün eğitim kurumlarında en az 7.sınıf düzeyinde öğrenim gören gönüllü öğrenciler katılacak. Programa ilerleyen süreçte lise öğrencileri de başvurabilecek.

Milli Eğitim Bakanlığının patronların önerilerini almak için taslağını sunduğu Mesleki ve Teknik Eğitim Politika Belgesi, Cumhurbaşkanı tarafından onaylanarak yayımlandı. Belgenin

amaç bölümünde, sermayeye nitelikli iş gücü yetiştirmek amacıyla mesleki eğitime erişim artırılarak, öğrencilerin istihdama hazırlanmalarının sağlanacağı ifade edilmektedir.

Mesleki eğitimin yanı sıra tüm eğitim sistemini de etkileyecek olan bu belge, nitelikli eğitim yerine iktidarın 12. Kalkınma Planı, Cumhurbaşkanlığı 2024 yılı yıllık programı ve 2024-2026 orta vadeli programındaki hedeflerine ulaşmasını hedeflemektedir. Belgede MEB, ağustos 2023'ten itibaren mesleki eğitimde 'eğitim-istihdam' ilişkisini güçlendirmek, mesleki eğitimi yaygınlaştırmak amacıyla çok sayıda ilde patronlarla istişare toplantıları yaptığını gizlememiştir. Gizlemediği gibi "Bu toplantılar sektörel ihtiyaçlara cevap verebilen bir mesleki eğitim sistemini inşa edebilmek amacıyla yapılmıştır" ifadelerine yer vermiştir.

MEB'in stratejik planına uygun olarak mesleki teknik eğitimde 'sektör içi okul', 'sektöre entegre okul' gibi kavramlarla eğitimin tamamen sermayenin ihtiyaçlarına uygun olarak, çocukların ucuz iş gücü olarak hazırlanması yer almaktadır. "Sektörle iş birliği protokolleri yaygınlaşacak" denilen belgede, organize sanayi bölgelerinde (OSB) mesleki ve teknik okullar ile pansiyon binalarının birlikte planlanması, standarda dönüştürülmesi ve bunun tüm yurda yayılması istenmektedir. OSB'lere kurulacak mesleki ve teknik okullarda öğrencilerin konaklaması için kamuya ait imkanlar kullanılarak, konaklama giderleri de işsizlik fonundan sağlanacaktır. OSB içinde veya dışında kurulacak özel mesleki ve teknik Anadolu liselerine yönelik teşvikler de artırılabilecek.

Belgenin stratejik hedefleri;

- 7. ve 8'inci sınıflardan itibaren bütün bireylerin mesleki eğitime erişimi sağlanacak.
- 8'inci sınıf öğrencileri meslek seçimlerinde teşvik edilecek, ailelere gerekli rehberlik hizmeti sağlanacak.
- 11'inci sınıftan itibaren mesleki ve teknik eğitim kurumları ile sektörün bir araya geleceği kariyer fuarları düzenlenecektir (İlgili kurum TOBB ve TESK).
- İlköğretimden itibaren öğrenciler başta olmak üzere toplumun tüm kesimlerine İŞKUR aracılığıyla mesleki eğitim farkındalık çalışmaları yapılacaktır.
- Akademik eğitim alan ortaöğretim öğrencileri için de meslek edinme imkanları geliştirilecek.
- Geçici koruma altındaki bireyler de dahil olmak üzere ne eğitimde ne de istihdamda olan gençler, mesleki eğitim merkezi programlarına yönlendirilecek.
- Bağımsız Mesleki Eğitim Merkezlerinin (MESEM) sayısı artırılabilecek.

12-13 yaşından itibaren öğrencilerin iş hayatına uyum sağlamaları ve erken yaşta mesleki yeterlilik kazanarak yetişmesini planlayan MEB, bir kez daha çocuk işçiliğine yasal kılıf uydurmaktadır. Bu belgenin hayata geçirilmesiyle önümüzdeki dönemlerde çocuk işçiliği yaygınlaşarak mesleki eğitimin yaşı düşürülecektir. İlköğretimden itibaren mesleki eğitim teşvik edilecek, sanayi bölgelerine pansiyonlu meslek liseleri kurularak, çocuklar patronların kar hırsına kurban edilecek ve örgün eğitimden devlet teşvikiyle uzaklaştırılacaktır. Yasal asgari ücretin dahi çok altında bir 'yasal' ücret ile çalıştırılan, emeği sömürülerek köleleştirilen çocuklar, sermaye ve devlet için potansiyel ucuz iş gücü olarak görülmektedir. Tek gündeminin eğitim-öğretimin niteliğinin artırılması olması gereken MEB'in sermayeye, patronlara iş gücü yetiştirmenin derdine düşmesi, MEB'in iş cinayetleriyle gündemden düşmeyen MESEM'lerden ders çıkarmadığını bir kez daha göstermektedir.

MEB, eğitimin patronların ve sermayenin çıkarlarına göre yeniden düzenlendiği bu belgede alenen çocuk işçiliğini teşvik ederek normalleştirmektedir. Çocukların sosyal, akademik, kültürel olarak bir bütünen gelişimlerini geri plana atarak, çocukları örgün eğitimden koparmakta ve eğitimin temel amacından uzaklaştırmaktadır. Beden ve ruh sağlıklarına uygun olmayan işlerde çalıştırılan binlerce çocuğun okul sıralarında olması gerekirken ağır ve sağlıksız koşullarda sanayi, fabrika ve atölye gibi ortamlarda olması, çocukların fiziksel ve ruhsal sağlıklarına, pedagojik gelişimlerine uygun değildir.

Bu bağlamda:

1. MESEM ve zanaat atölyeleri uygulamaları eğitim sistemimizi sermayenin ihtiyaçlarına göre şekillendirmektedir. Bu durum öğrencilerin nitelikli eğitim almalarının önüne geçerek ucuz iş gücü olarak görülmelerine sebep olmaktadır. Bu duruma yönelik alacağınız önlemler nelerdir?
2. Meslek liselerine tercihin az olduğu, LGS puanı düşük öğrencilerin mecburen bu okullara gitmek zorunda bırakıldığı bir süreçte zanaat atölyelerine öğrenci seçimi ya da yönlendirmesi nasıl yapılacaktır?
3. 12-13 yaşındaki çocukların mesleki eğitim aracılığıyla iş gücü olarak kullanılmasının önünü açan bu uygulamalar, zaten var olan çocuk işçiliği sorununu daha da arttıracaktır. Bu bağlamda, çocukların eğitim hakkı ve gelişim süreçleri göz önünde bulundurulduğunda ne tür önlemler almayı planlıyorsunuz?
4. MESEM'lerde iş kazası ile yaralanan veya hayatını kaybeden lise çağında öğrenciler varken daha küçük yaş grubundaki öğrenciler için benzer durumların yaşanmamasına dair ne gibi tedbirler alınacaktır?

5. Sadece bu yılın ilk altı ayında iş cinayetlerinde hayatını kaybeden çocuk sayısı 33 iken, MESEM sayısının arttırılmasına ihtiyaç duyulmasının gerekçesi nedir?
6. Zanaat atölyelerine yönlendirilerek eğitim hakkı engellenen öğrenciler haftada kaç saat örgün eğitime devam edecektir?
7. 18 yaş altında stajyer-çırak adı ile çalıştırılan çocuk işçi sayısı kaçtır?
8. Son on yıl içerisinde iş cinayetlerinde hayatı kaybeden çocuk sayısı kaçtır?
9. Çocukların iş gücüne katılım oranı kaçtır?
10. Mesleki eğitimde 'eğitim-istihdam' ilişkisinin güçlendirilmesi hedeflenirken, öğrencilere sunulacak eğitimlerin kalitesi nasıl, kimler tarafından denetlenecektir? Bu süreçte, sektörel ihtiyaçların belirlenmesinde patronların etkisi göz önünde bulundurulduğunda, eğitimin kalitesinin garanti altına alınması için ne gibi tedbirler alacaksınız?
11. OSB içinde veya dışında kurulacak özel mesleki ve teknik Anadolu liselerine yönelik arttırılacağı belirtilen teşvikler nelerdir?
12. Öğrencilerin akademik ve mesleki başarılarının arttırılmasının hedeflediği yeni program ile örgün eğitime tam olarak devam edemeyen öğrencilerin akademik başarısı nasıl sağlanacaktır?
13. Öğrencilerin söz konusu olduğu bir programa yönelik toplantılarda patronlar yerine eğitim sendikalarının, öğretmenlerin, akademisyenlerin ve STK'ların bir bütünen eğitimin paydaşlarının bulunmamasının gerekçesi nedir?